

MISKOLCI EGYETEM  
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR  
DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI  
DOKTORI ISKOLA

**DR. HALÁSZ CSENGE**

**„VÉDELMEZŐ PÁNCÉLZAT” VAGY ILLÚZIÓ?  
A MAGÁNÉLETHEZ VALÓ JOG ÉRTELMEZÉSÉNEK  
JOGI KERETEI**

A PhD értekezés tézisei

MISKOLC

2022

## Tartalomjegyzék

<b>I. A dolgozat tárgya, az értekezés célkitűzései.....</b>	<b>3</b>
<b>II. Az értekezés felépítése.....</b>	<b>5</b>
<b>III. A kutatás során alkalmazott módszerek és a téma szakirodalmi értékelése.....</b>	<b>7</b>
<b>IV. A kutatás eredményeinek összefoglalása és azok hasznosítása.....</b>	<b>10</b>
<b>V. Az értekezés témájához kapcsolódó saját közlemények.....</b>	<b>17</b>

*Az értekezés lezárásának dátuma: 2022. augusztus 10.*

## I. A dolgozat tárgya, az értekezés célkitűzései

Az emberi személyiség felleltározhatatlan, körülírhatatlan és egyben rendkívüli fogalmat jelent. Teljes megfejtése és leképezése lehetetlen feladatnak ígérkezik, védelme azonban a modern jogrendszerek alapvető, esszenciális feladata.

Jelen disszertáció tárgyát a magánélethez való jog analízise jelenti. A közszféra-magánszféra viszonyához, illetve a technológia fejlődéshez rendkívül érzékenyen alkalmazkodó jog jelentősége napjainkban megkérdőjelezhetetlen. *Ezáltal, alaptézisünk szerint, a magánélethez való jog a jogrendszer kiemelt értéke, amelynek védelme elengedhetetlen az emberi személyiség oltalma szempontjából.* A hazai jogirodalomban a magánéletként, „privacy-ként”, magánszféraként, illetve privátszféraként is nevezett jogosultság számos, feltárandó, értelmezési kérdést von maga után.<sup>1</sup>

Ez egyrészt visszavezethető arra a tényre, hogy a magánélet, mint védendő jogtárgy lényegében meghatározhatatlan tartalmú fogalmat jelöl, amelyet generális jellegű jogi szabályozás részesít oltalomban.

Másrészt, a magánélethez való jog alapvető jogként is elismerésre került, személyiségi jogként deklarálja a Polgári Törvénykönyvünk, illetve 2018 óta külön törvény is rendelkezik oltalmának legfontosabb szabályairól. Ezen szabályozási módozattal egyfajta komplex jogvédelmi mechanizmus szolgálja a magánélethez való jog védelmét, amely alátámasztja dolgozatunk *interdiszciplináris, jogágakon átívelő szemléletét.* A komplex jogvédelem hatásossága és érvényesülési keretrendszere azonban számos kérdést felvet, amelynek karakterisztikus példáját jelenti a véleménynyilvánítás szabadsága és a magánélethez való jog között felmerülő kollízió kérdésköre. *Erre tekintettel, disszertációnkban kiemelt hangsúlyt fektetünk a magánélethez való jog ütközéspontjainak és korlátainak feltárására, illetve a lehetséges kollíziók feloldására.*

Harmadrészt a magánélethez való jog értelmezéséhez kapcsolódóan fontos kérdésként merül fel, hogy e jog a többi nevesített személyiségi jog, illetve a személyiségvédelem oltalmát kimondó általános generálklauzula mellett, *mennyiben kaphat önálló értelmezést a polgári jog területén.* Ezen kérdéskörrel kapcsolatosan a magánélet védelméről rendelkező külön törvény még több árnyalattal gazdagította a diskurzust, különösen a közéleti szereplők magánélethez

---

<sup>1</sup> Stilisztikai okokból elfogadhatónak tartjuk ezen kifejezések használatát, azonban fontos megjegyezni, hogy az angolszász privacy fogalma nem azonosítható a hazai magánélet kifejezéssel.

való jogával összefüggésben, amelynek *értelmezése és a felmerülő szabályozási disszonancia feltárása szintén dolgozatunk tárgyát képezi.*

*Negyedrész*t a magánélethez való jog olyan jogosultságnak tekinthető, amelynek története tulajdonképpen összefügg a technológia fejlődéssel, egyfajta védelmező árnyékként követi azt, míg a technológia nóvumok által teremtett „szép új világ” folyamatos kihívások elé állítja e jogosultság érvényesülését. Ezen körülményekre tekintettel, dolgozatunkban gondolatébresztő jelleggel felvázoljuk a technológiai fejlődésnek a magánszférát érzékenyen érintő területeit, amelyek jövőbeni kutatási irányokként is azonosíthatóak. Célunk bemutatni a technológiai fejlődés magánélethez való jog érvényesülésére gyakorolt hatásait és felhívni a figyelmet azon területekre ahol a magánélethez való jog „páncélzata” túlzottan elvékonyodott e nóvumok hatására.

Összességében megállapítható, hogy *disszertációnk határozott célját jelenti a magánélethez való jog érvényesülésének interdiszciplináris jellegű, átfogó vizsgálata, az esetleges jogalkotási és jogalkalmazási disszonanciák feltárása, illetve a történeti fejlődési ív felvázolása mellett, a jogfejlődés lehetséges új irányainak bemutatása is.*

## **II. Az értekezés felépítése**

A fentiekben meghatározott célok elérése érdekében, a dolgozat *tíz fejezetben* tárgyalja a magánélethez való jog értelmezését érintő legfontosabb területeket.

A bevezetés után a kutatás kiindulási alapját a közszféra és magánszféra viszonyának az analízise jelenti, amelyet követően felvázolásra kerülnek a jogosultság fejlődésének a történeti alapjai is (I. és II. Fejezetek). Ezen első két fejezet a témakör dogmatikai és történeti megalapozását szolgálja, azáltal, hogy bemutatja a közszféra és magánszféra szétválasztásával foglalkozó főbb elméleti irányokat, illetve a fejlődéstörténet legfontosabb állomásait.

A következő fejezetben (III. Fejezet) vizsgálat tárgyává tesszük a magánélethez való jog meghatározására vonatkozó kísérleteket, amely fejezet végén önálló, általános jellegű definíciós kísérlet is helyet kap. Nézetünk szerint, a magánélethez való jogra vonatkozóan egzakt, általános definíció nem adható meg, illetve az nem is lenne célszerű, ugyanakkor az egyes tudományos definíciós kísérletek analízise elengedhetetlen a magánélethez való jog lényegi elemeinek a feltáráshoz.

Az ezt követő szerkezeti egységek (IV., V., VI. Fejezetek) a magánélethez való jog jogrendszerben elfoglalt helyét hivatottak bemutatni. Első ízben, a magánélethez való jogot, mint alapvető jogot tesszük analízis tárgyává, amely során a vonatkozó jogszabályi környezet bemutatása mellett, helyet kap az Emberi Jogok Európai Bírósága által kifejtett ítélkezési gyakorlat, illetve az Alkotmánybíróság által kifejtett jogfejlesztő értelmezés vizsgálata is. Az alapvető jogként történő értelmezést követően, a magánélethez való jogot polgári jogi személyiségi jogként elemezzük, segítségül hívva ehhez a polgári jogi bíróságok gyakorlatát, tekintettel azon tényre, hogy a Polgári Törvénykönyv generális normáját a bírósági jogértelmezés tölti ki tartalommal.

A polgári jogi értelmezést bemutató fejezetet követően, a magánélet védelméről szóló 2018.évi LIII. törvény szabályanyagát tárgyaljuk, amely rendhagyó módon, külön jogszabályként oltalmazza a magánélethez való jogot, illetve a fejezet végén felvázoljuk az egyéb jogágakban megjelenő jogvédelmet, rámutatva ezzel arra, hogy a vizsgált jogosultság a jogrendszer kiemelt értékét jelenti, amelyet komplex jogvédelmi mechanizmus részesít oltalomban.

A következő fejezetben (VII. Fejezet) a közéleti szereplők magánélethez való jogának a kérdéseit tesszük vizsgálat tárgyává, tekintettel a 2018-ban hatályba lépett jogszabály által hozott változásokra, illetve a véleménynyilvánítás szabadságának és a magánélethez való jognak az ütközéspontjaira. A közéleti szereplők magánélethez való joga rendkívül karakteres

és központi kérdést jelent a disszertáció témáját tekintve, így a vonatkozó esetjog elemzése is helyet kapott a fejezetben.

Az ezt követő szerkezeti egységben (VIII. Fejezet) a média egyes ágainak és a magánélethez való jognak a kapcsolódási pontjait tárgyaljuk, felvázolva egyfajta fejlődési ívet, amely az írott sajtótól a globális közösségi platformokig vezet. A fejezetben részletesen vizsgálat alá vesszük a közösségi platformok magánélethez való jog érvényesülését befolyásoló hatásait, amelyek hatékony jogalkotói és jogalkalmazói válaszokat kívánnak.

A dolgozat – összegzés előtti – utolsó fejezetét (IX. Fejezet) az azon technológiai novumokat vizsgáló fejezet jelenti, amelyek erőteljesen hatnak a magánélethez való jog érvényesülésére. Ezen eszközök és módszerek számos, megkérdőjelezhetetlenül pozitív hatással bírnak, ugyanakkor a magánélethez való jog érvényesülése szempontjából számos aggály fogalmazható meg velük kapcsolatban. Ezen jogkérdések közül, egyfajta szubjektív szelekció útján mutatjuk be a magánélethez való jogot érintő újfajta kihívások körét, amelyekből előremutató következtetések levonására törekszünk.

A disszertáció egyes szerkezeti egységeiben tett megállapítások konzekvenciáit az értekezés utolsó részében, az összegzésben vonjuk le.

### **III. A kutatás során alkalmazott módszerek és a téma szakirodalmi értékelése**

A választott téma jellegére tekintette, *a disszertáció több kutatási módszert alkalmazva, interdiszciplináris megközelítésben íródott.*

Ezen módszerek közül elsőként kiemelés érdemel a *történeti módszer*, amely segítségével a magánélethez való jog magyar és európai fejlődéstörténetére való kitékintés során igyekeztünk feltárni a magánélethez való jog célját és funkcióit. E tekintetben jelentőséggel bír az angolszász és a kontinentális jogfejlődés és jogi felfogás eltérő útjának bemutatása is, azonban az angolszász jogfejlődés állomásainak ismertetése már kívül esik a dolgozat keretein. A kontinentális jogrendszer államainak szabályozásából kiragadott példák bemutatásával, valamint az *összehasonlító módszer* alkalmazásával azokat a dogmatikai és joggyakorlati szempontból hasznosítható részleteket tárja fel a munka, amelyek a hazai judikatúra és jogalkotás számára is hasznos tanulsággul szolgálhatnak. E körben a magánszférára vonatkozó hatalmas terjedelmű bölcséleti irodalom mérföldkövei is felvázolásra kerültek. Mindezekon kívül, kiemelendő a technológia fejlődésének történetéből a privátszférát érintő momentumok ismertetése, amelyek rendkívül nagymértékben hatottak a „*privacy*” értelmezésére, megrajzolva ezzel egy korszakokon átfutó fejlődési ívet, amely napjainkban is tovább folytatódik.

A dolgozatban az elméleti alapok és a hatályos szabályozás bemutatása során a *dogmatikai és normatív módszer* alkalmazása történik. A disszertációban a magánélethez való jog tudományos és elméleti alapjainak feltárása mellett, a jogalkalmazás részletes elemzése is megkerülhetetlen. A hazai bírói gyakorlat bemutatása mellett, előremutató külföldi esetjogi példák és az Emberi Jogok Európai Bírósága által kialakított joggyakorlat elemzésére is sor kerül. E tekintetben nem hagyható figyelmen kívül a közéleti szerepet betöltő jogalanyok magánélethez való jogával kapcsolatos bírói döntések analízise sem, amely problémakör szoros kapcsolatban áll a véleménynyilvánítás szabadságának és a közszféra-privátszféra viszonyának az értelmezésével. Az egyes jogintézmények értelmezése során elvégeztük az egyes jogszabályi rendelkezések *nyelvtani és logikai értelmezését* is, illetve számos esetben a *kritikai elemzés* módszerét is igénybe vettük.

A dolgozat jövőbe tekintő részét jelenti a magánéletre ható technológia novumok bemutatása, csupán néhány példával élve, az internetes közösségi oldalak, a biometrikus azonosítás vagy a pilóta nélküli légi járművek mind-mind olyan kihívást jelentenek, amelyek hatékony jogalkotói és jogalkalmazói választ kívánnak. Így ezen intézmények vizsgálatánál is *a leíró, elemző és kritikai kutatási módszerekre* támaszkodtunk. A felvetett kérdésekre történő válaszkérés előmozdítása érdekében, a felmerülő elméleti kérdések mellett a jogalkalmazási

nehézségekre is kitérünk, megadva ezzel jelen problémakör konstruktív és előremutató elemzését.

A kutatás bázisát a hatályos jogszabályok széles körének a feldolgozása jelentette, tekintettel a választott témakör jogágakon átívelő jellegére. E tekintetben kiemelés érdemel az Alaptörvény, a Polgári Törvénykönyv, a magánélet védelméről szóló 2018.évi LIII. törvény szabályanyagának részletes analízise, ugyanakkor számos egyéb hazai jogszabály és nemzetközi jogi dokumentum elemzésére is sor kerül a disszertációban.

A vonatkozó jogi szabályozás vizsgálata mellett, az Emberi Jogok Európai Bíróságának, az Alkotmánybíróság, illetve a polgári jogi bíróságok vonatkozó gyakorlatának feltárása és vizsgálata is a disszertáció integráns részét képezi, tekintettel arra, hogy a jogi szabályozás generális jellege miatt kiemelt szerep hárul az esetjogi ítélkezésre. A magánélethez való jog elemzése során tehát a disszertációban kiemelt szerep hárul a vonatkozó joggyakorlat feltárására és analízisére, amelyet jól mutat a dolgozatban feldolgozott EJEB, alkotmánybírósági, illetve rendes bírósági ítéletek nagy száma is.

A szakirodalom tekintetében elsősorban hazai jogforrásokra támaszkodtunk, ugyanakkor külföldi tudományos művek is jelentős számban beépítésre kerültek a munkába. A hazai jogforrások tekintetében példálózó jelleggel kiemelhetőek Balás P. Elemér, Meszlény Artúr, Fézer Tamás, Koltay András, Görög Márta, Menyhárd Attila, Lábady Tamás és Sólyom László munkái, amelyek nagymértékben segítették a disszertáció szerzőjét. Fontosnak tartjuk ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a hazai jogirodalomban a magánélethez való jogot átfogóan feldolgozó tudományos munka a dolgozat lezárásig nem született.

A külföldi jogirodalomból kiemelés érdemel Samuel Warren és Luis Brandeis „*The right to privacy*” alapvető jelentőségű tanulmánya, illetve Thomas M. Cooley, Clinton Rossiter, Milton R. Konvitz, Daniel Solove vonatkozó művei is.

A dolgozat kutatási módszereit és a rendelkezésre álló szakirodalmi anyagok felhasználását tekintve, összességben megállapítható, hogy a rendelkezésre álló források szintetizálását, vizsgálatát és elemzését követően valósult meg a disszertációban foglalt következtetések levonása. A kutatás során a vizsgált jogintézményt a történeti fejlődés kontextusába is elhelyeztük, annak érdekében, hogy a választott téma szempontjából hasznos fejlődési ívet tudjunk felvázolni. *Ezen kívül alkalmaztunk interdiszciplináris, jogösszehasonlító, történeti, logikai, nyelvtani és dogmatikai módszereket és kritikai módszereket.* Az általunk vizsgált jogszabályokat tekintve azokat *elemeltük, értelmeztük, rendszereztük, összevetettük és elkülönítettük.* A rendelkezésre álló jogszabályok feltárását és analízisét, a szakirodalom



mélyreható elemzését és a fentebb említett kutatási módszerek alkalmazását követően került sor a disszertáció végső konklúzióinak és javaslatainak a megfogalmazására.

#### IV. A kutatás eredményeinek összefoglalása és azok hasznosítása

A magánélethez való jog rendkívül szerteágazó, az emberi személyiség oltalma szempontjából kiemelkedően fontos jogosultságot jelent. A magánszférához, intimszférához való jogként is hivatkozott jogosultság generális jelleggel oltalmazza a személyiség belső, titkos, a külvilág elől elzárt magját, amelynek lényegét „háborítatlansághoz” való jogként is leírhatjuk. Jelen dolgozat célját, a magánélethez való jog értelmezési keretrendszerének a feltárása jelentette, amely célra tekintettel kutatásunk során *interdiszciplináris* megközelítést követtünk.

A disszertációnk végkövetkeztéseit az alábbi pontokban foglaljuk össze:

- 1) A magánélethez való jog értelmezése érdekében folytatott kutatásunk kiindulási pontját a közszféra és a magánszféra megkülönböztetése jelentette. Ezen két „terület” egymáshoz való viszonyulása minden korszakban más és más rajzolatot ölt, illetve a bölcsélet is széles körben foglalkozott és foglalkozik a kérdéskörrel. Kezdetben, a közérdek és a közszféra primátusa érvényesült, majd a felvilágosodás eszmerendszerének szellemi talajából kialakult az individuum védelme iránti igény, amelynek a személyiségi jogok és alapvető jogok kialakulása, majd állami elismerése is fontos következménye lett. Napjainkban a közszféra és a magánszféra nem választható egymástól élesen ketté, tekintettel például a közösségi hálózatok térhódítására és a modern társadalom „*szerkezetváltásaira*” is. Ennek ellenére azonban *az ember személyes viszonyai, belső gondolatai, szokásai, önkifejezésének szabadsága, háborítatlanságához és a kíváncsi tekintetektől történő távolmaradáshoz való joga a magánszféra, a magánélet égisze alá tartozik, amelyet a jog eszközeivel is oltalomban kell részesíteni.*
- 2) A magánélethez való jogot érintő analízünknek szintén kiindulási alapját jelentette a fejlődéstörténet rövid áttekintése. Ebből kirajzolódott, hogy az angolszász és a kontinentális jogfejlődés útja jelentősen eltért egymástól. A common law rendszerekben pedig szintén elágazik egymástól az angol, illetve az USA jogának fejlődése és értelmezése. Angliában a magánélethez való jog elismerése fokozatosan nyert teret, önálló „*tort*” a mai napig nem vonatkozik rá, ugyanakkor az esetjogban gyakori az Emberi Jogok Európai Egyezményének a 8. cikkére történő hivatkozás, amely a magán-és családi élet oltalmát deklarálja. Az USA gyakorlatára vonatkozóan, a mai napig meghatározónak tekinthető a William Prosser által, 1960-ban kidolgozott négy részterületből álló felosztás, amely nem egységes fogalomként

kezeli a „*the right to privacy*”-t hanem rugalmasan alakítható, több területből álló, generális jogként. A kontinentális jogrendszerben ettől eltérően, az általános személyiségi jogból került levezetésre a magánélethez való jog oltalma. A hazai jogfejlődést tekintve rögzíthető, hogy a tudományos diskurzusban, illetve a bírói gyakorlatban jelent meg első ízben a magánélethez való jog iránti igény, amelyet a jogi szabályozás viszonylag későn követett. Csupán két példával élve, Meszlény Artúr, már 1903-ban írt arról a problémáról, hogy bizonyos hölgyek arcképét „*nyilvános bódékban mutogatják*”, de 1927-ben Balás P. Elemér is rendkívül szemléletesen értekezett a „*titokszféra*” jelentőségéről. A jogosultság elismerését nagyban segítették a szupranacionális emberi jogi dokumentumok, illetve az Alkotmánybíróság és a polgári jogi bíróságok által kifejtett ítélkezési gyakorlat is.

- 3) A bölcséleti és a történeti alapok felvázolása után, fontosnak tartottuk a magánélethez való jog tartalmának meghatározását célzó tudományos kísérletek bemutatását is. Ezt indokolta magának a jogosultságnak a „*születése*” is, amely rendhagyónak tekinthető. Thomas M. Cooley 1888-ban első ízben használta a „*the right to privacy*” kifejezést, amelyet 1890-ben átvett Samuel Warren és Luis Brandeis, akik a Harvard Law Review-ben publikáltak alapvetőnek tekinthető tanulmányukat. A kortársak azonnal felismerték az írás, azzal együtt pedig a „*the right to privacy*” jelentőségét. A szerzőpáros a természetjogi gondolkodásból kiindulva, abszolút szerkezetű jogként nevesítette a magánélet oltalmát, amelynek esszenciális elemét a „*háborítatlansághoz való jogban*” ragadták meg. A tanulmány megjelenését követően, szinte felleltározhatatlan mennyiségű jogirodalmi munka született, amelyek különbözőképpen próbálták meg definiálni a magánélethez való jogot. Bizonyos szerzők egységes fogalomként ragadták meg azt, mások viszont szelvény- jogokra bontották. Egyes nézetek az önrendelkezési szabadság részeként tekintettek a „*privacy*”-re, mások viszont a Warren és Brandeis által jegyzett „*háborítatlansághoz való jogban*” ragadták meg a lényegét. Álláspontunk szerint, a magánélethez való jogra vonatkozóan, általános érvényű definíció nem adható meg, amelyet nem is tartunk kívánatosnak, mivel a jogosultság egy szűkítő jellegű fogalom-meghatározással elveszíthetné generális, hézagkitöltő szerepét. *A magunk részéről, olyan jogosultságként tekintünk a magánélethez való jogra, amely az emberi méltóságból és az önrendelkezési szabadságból fakadóan, az ember „háborítatlansághoz való jogát” a másoktól történő (fizikai és pszichikai síkon is megvalósítható) távolmaradást, a róla szóló információk feletti rendelkezést hivatott biztosítani.* Ennek a jognak érvényesülnie kell vertikális irányban, tehát az állam és az állampolgár viszonyában, illetve horizontálisan, az egyes személyek egymás közötti viszonyában is. Előbbi kereteit és oltalmának garanciáit a nemzetközi emberi jogi

dokumentumok, illetve az alkotmányos, valamint egyéb közjogi szabályok deklarálják, míg a horizontális hatály a magánjogi szabályozás, illetve a külön törvény égisze alá tartozik.

- 4) A jogi szabályozás analízise során elsőként a magánélethez való jog alapvető jogként történő szabályozását tettük vizsgálatunk tárgyává. E tekintetben, a jogi védelem alapját a különböző szupranacionális emberi jogi dokumentumok és az Alaptörvény teremti meg, a normák tartalommal való kitöltése azonban a joggyakorlat feladata. E körben az Emberi Jogok Európai Bíróságának a gyakorlatát elemeztünk részletesen, amelyet az az összefüggés indokol, hogy a starsbourg-i ítélkező fórum által kimunkált elvek iránytűül szolgáltak és szolgálnak a hazai Alkotmánybíróság és a polgári jogi bíróságok jogértelmezéséhez. Az EJEB gyakorlatában rendkívül karakterisztikusan jelenik meg a véleménynyilvánítás anyajoga és a magánélethez való jog kollíziójával kapcsolatos döntéshozatal. Ezen ügyekben esetről-esetre történik a mérlegelés, de az EJEB lényegében döntő tényezőnek tekinti, hogy az érintett személy magánéletét sértő közlés szolgálja-e a közügyek szabad vitatását vagy sem, amely elv következetesen érvényesül egyébként a hazai judikatúrában is. Az EJEB gyakorlatában, a magánélethez való jogra vonatkozóan nem került egységes meghatározás kimunkálásra, a fórum rendkívül tágan, az életviszonyok széles körére vonatkozóan tartja alkalmazhatónak a 8. cikket. A három legfontosabb terület körébe a személyek integritásával kapcsolatos eljárások, a magánszférával kapcsolatos esetek, illetve a személyes identitással összefüggésben indult ügyek tartoznak, amelyek számos egyéb részterületet is magukban foglalnak. Az Alkotmánybíróság jogfejlesztő értelmezése során számos életviszonnyal összefüggésben vizsgálta a magánszférához való jog érvényesülését, és olyan jogként értelmezi a magánszférát, amelynek a lényegét az jelenti, hogy mások abba nem hatolhassanak vagy tekinthessenek be az érintett akarata nélkül, ezzel biztosítva az „háborítatlansághoz való jogát”.
- 5) A polgári jogi szabályozásra áttérve, kutatásunk során arra a konklúzióra jutottunk, *hogy a magánélethez való jogot, amely nevesített személyiségi jogként, általános, polgári jogi generálklauzulaként nyert elismerést a Polgári Törvénykönyvünkben, a bírói gyakorlat tölti ki tartalommal. A polgári jogi judikatúrát vizsgálva, az a következtetés vonható le, hogy a magánélethez való jog többnyire és tipikusan mindig valamely másik nevesített személyiségi jog által vagy mellett érvényesül. Ilyen jogosultságnak tekinthető a képmáshoz-és hangfelvételhez való jog, a becsülethez való jog, a jóhírnévhez való jog, a személyes adatok oltalmához való jog, a magánlakáshoz való jog és a magántitokhoz való jog. Ha a személyiségi jogsértés egy magatartásra vezethető vissza ahhoz, hogy a magánélethez, való jog valamely egyéb személyiségi jog mellett megállapítható legyen, többlet-tényállási elem*

szükséges. Nézetünk szerint, ez a többlet tényállási elem lényegében a magánszférába történő indokolatlan behatolásban, „a háborítatlansághoz való jog” megsértésében ölthet testet.

Összességében a polgári jog területén a magánélethez való jog olyan nevesített személyiségi jogként határozható meg, amely az általános személyiségi jog mellett, annak részeként, szubszidiárius, hézagkitöltő szereppel szolgálja az emberi személyiség oltalmát. *Annak ellenére, hogy az általános személyiségi jog is generális szerepet tölt be, illetve a magánszféra egyes szelvényjogai nevesített jogként szolgálják a személyiség oltalmát, nem tartjuk szükségtelennek a magánélethez való jog személyiségi jogként történő elismerését, tekintettel hézagkitöltő, rugalmas jellegére, és arra, hogy a jogrendszer kiemelt értékét jelenti, amelynek az egyes magánjogi jogviszonyokban is érvényesülnie kell.*

- 6) A jogi szabályozást taglaló harmadik fejezetben a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény (Mvtv.) szabályait és az egyéb jogágakban megjelenő, a magánélethez való jogot oltalmazó szabályokat tettük vizsgálatunk tárgyává. Az Mvtv.-ben a magánélethez való jog fokozott védelme iránti jogalkotói szándék nyer manifesztumot. *A magunk részéről üdvözlendőnek tartjuk, hogy a jogszabály utal a technológia novumok által teremtett kihívásokra, illetve a magánszférát az online térben fenyegető veszélyekre. A jogszabály rendelkezéseit tekintve, kiemelést érdemelnek a közéleti szereplők magánélethez való jogát érintő rendelkezések, amelyek a korábbiaknál szűkebb mezgyén teszik lehetővé ezen alanyi kör bírálhatóságát, és fontos, megválaszolandó kérdéseket rónak a bírói gyakorlatra. Nézetünk szerint, e tekintetben a szabályozás átgondolása is szükséges lehet, illetve a családi élethez való jog magánélethez való jog részterületként történő nevesítését, illetve a szűkebb és tágabb értelemben vett magánélethez való jog megkülönböztetését dogmatikailag nem tartjuk helytállóknak. Az Mvtv. lényegében egy szokatlan jogalkotó megoldás produktumaként értékelhető. A jogszabály hatálybalépése óta, a polgári jogi esetjogi gyakorlatban, több ízben is hivatkoztak az Mvtv.-re, ugyanakkor a 2018. évi LIII. törvény rendelkezései nem adnak többletet a magánélethez való jog jelentéstartalmához. A Ptk. és az Alaptörvény szabálya mellett, egyfajta „kiegészítő” szerepet tölt be e jogszabály, önálló gyakorlati érvényesülését az sem segíti elő, hogy a magánélethez való jogot sértő magatartások reparációját szolgáló szankciórendszert lényegében a Ptk.-ból veszi át. A magánélethez való jog jogi szabályozását tekintve kiemelést érdemel a munkajog, az adatvédelmi jog, a polgári és büntető eljárásjog, az anyagi büntetőjog és a büntetés-végrehajtási jog területe. A magánélethez való jog szabályozását tekintve megállapítható, hogy komplex módon kerül védelemre a hazai jogrendszerben. Az alkotmányos védelem vertikálisan az állam és az egyes*

*polgárok viszonyrendszerében oltalmazza a magánéletet, míg a polgári jogi szabályozás az egyes jogalanyok egymás közötti viszonyában teremti meg az oltalom kereteit. Ezt árnyalja, hogy számos jogág közvetlen, illetve közvetett módon szintén védi a jogalanyok privátszféráját. A 2018. évi LII. törvény e tekintetben sajátos helyzetet teremt, nézetünk szerint a jogszabály rendszertani, dogmatika és a közéleti szereplőkre vonatkozó rendelkezéseire tekintettel idegen a jogi szabályozás egységétől. A magánéletet oltalmazó normák minden jogterületen meglehetősen általánosnak tekinthetők, azoknak a gyakorlati jogértelmezés adja meg tartalmát és jellegképző attribútumait.*

- 7) A magánélethez való jog érvényesülési szempontjából – ahogy dolgozatunk kezdetén utaltunk rá – jelentős hatással van a közszféra és a magánszféra viszonya. A közszféra, a közügyek és a tájékoztatás esszenciális jellegadó platformja a média területe, amelynek nézetünk szerint, kiemelt, pótolhatatlan szerepe van egy demokratikus jogállam működésében. A média klasszikus ágai, mint a sajtó, a rádió és a televízió, amellet, hogy a lineáris médiaszolgáltatások hagyományos területeinek tekinthetők, számos esetben a véleménynyilvánítási szabadság és a magánélethez való jog kollíziójának a „terepei” is. E tekintetben kiemelést érdemel, hogy a jogi szabályozás mellett, az egyes etikai normákban is megjelenik a magánélethez való jog oltalma. Új és kissé a jog territóriumán kívül eső területet jelent a közösségi média térhódítása, amely gyakorlatilag átrajzolta a magánszféra kereteit. A közösségi oldalakra vonatkozóan egzakt, jogi definíció nem került ez idáig megalkotásra, a magunk részéről, *általános értelemben olyan szolgáltatásokat értünk e fogalom alatt, (webhelyek és alkalmazások) amelyek egyfajta keretrendszer biztosítva, a regisztrációt követően lehetővé teszik a felhasználók számára, hogy egy online közösségi hálózat részeseivé váljanak, amely során tartalomhoz férhetnek hozzá, illetve azt maguk is létrehozhatják és megoszthatják. A közösségi médiában a magánélethez való jog sérelme két viszonyrendszerben is megvalósulhat. Egyrészt, a közösségi oldal és annak felhasználói közötti jogviszonyban, illetve a felhasználók egymás közötti viszonyában.* Előbbi tipikusan a személyes adatok sérelmében ölt testet, de a magunk részéről a magánélethez való jogot erőteljesen sértő hatásoknak tekintjük a felhasználók személyiségét teljesen feltérképező, de üzleti titoknak minősülő, ezáltal hozzáférhetetlen algoritmusokat, kisméretű nyomkövető fájlokat és minden, a közösségi média „zéró áras” üzleti modelljét ily módon szolgáló eszközt. Szintén aggályosnak tekinthető, a közösségi média oldalak szolgáltatói által meghatározott általános szerződési feltételek abból a szempontból, hogy abban a portál kötelezettségei a felhasználók személyiségi és alapvető jogainak a tiszteletben tartására vonatkozóan meglehetősen szűk körben jelennek meg. *Ezen egyensúlyhiányos helyzet*

rendezése, és a közösségi oldalak üzleti modelljének erőteljesebb jogi szabályozás elengedhetetlennek tűnik a felhasználók magánélethez való jogának biztosítása szempontjából. A magánélethez való jog sérelmét előidéző másik viszonyrendszer a felhasználók egymás közötti viszonya, amelyben tipikusan valamely szelvényjog sérelme valósul meg a jogosulatlan feltöltések, megosztások, hozzászólások révén. E tekintetben, a személyiségi jogi szabályozást kielégítőnek tartjuk, ugyanakkor sajnálatos tendencia, hogy a felhasználók sokkal egyszerűbben és meggondolatlanul nyilvánítanak véleményt valamely közösségi média felületen, számos esetben jogsértő magatartást megvalósítva ezzel. Minderre tekintettel, kiemelt jelentősége van a felhasználók minél szélesebb körben történő jogi edukációjának, amely segítségével bizonyos jogsértések könnyebben megelőzhetőek lennének. Ez a követelmény szintén jelentkezik a gyermekek magánélethez való jogának közösségi médiában történő biztosításával összefüggésben, amely jelentős társadalmi érdeklődésre számot tartó területet jelent. A kiskorúak e viszonyrendszerben való jogvédelmét deklaráló szabályok meglehetősen általánosak, így nézetünk szerint a jövőben elengedhetetlen a közösségi médiára vonatkozó, specifikus szabályozás meghozatala, amely a gyermekek közösségi médiában megjelenő kiszolgáltatott helyzetét egyensúlyba hozná, ezáltal pedig elősegítené a magánélethez való joguk hatékony érvényesülését.

- 8) Kutatásunkban jelentős hangsúlyt fektettünk a közéleti szereplők magánélethez való jogának a vizsgálatára, tekintettel a rendkívül gazdag joggyakorlatra, illetve arra a körülményre, hogy az egyes esetjogi döntések általában a véleménynyilvánítási szabadság és a magánélethez való jog közötti kollízióval kapcsolatban merülnek fel. A közéleti szereplőkre vonatkozóan egzakt, általános jogi definíció nem született ez idáig, nézetünk szerint, azonban ez nem is szükséges, mivel a közszereplői minőségről az eljáró bíróság esetről-esetre dönt. Álláspontunk szerint, a közéleti szereplők körét tekintve fontos új „csoportot” jelent az online véleményvezérek köre, akiknek a társadalomra gyakorolt hatásuk, és gyakran több százezer főre duzzadt követőtáborukra tekintettel közéleti szereplőként való minősítése lehet indokolt. A közéleti szereplők magánélethez való jogával kapcsolatosan a legfontosabb kérdést az jelenti, hogy hol húzódik a határ a szabad bírálat és a személyiségi jogot sértő kijelentés között? Erre vonatkozóan az EJEB, illetve (azt alapul véve) a hazai Alkotmánybíróság is lépcsőzetes mérlegelési rendszer alkalmaz. Az Mvtv. hatályba lépése és a Ptk. módosítása óta azonban mind a közvélemény, mind a bírói gyakorlat igyekszik megtalálni az érzékeny egyensúlyt a magánélethez való jog, illetve a közéleti szerepet vállaló jogalanyok, demokratikus diskurzust előmozdító bírálhatóságával kapcsolatban. Ezen egyensúly megtalálása lényegében esszenciális jelentőségűnek tekinthető, hiszen az Mvtv.

*szabályai alapján úgy tűnik, hogy a magánélethez való jog és a véleménynyilvánítás szabadsága közötti kollíziót, az előbbi javára kell eldönteni. A bíróságok számára e tekintetben eszközül szolgálhat annak a szűkítő jellegű értelmezése, hogy az egyén által a magánélettel kapcsolatban megőrizni kívánt személyes adattal, titokkal, képmással, hangfelvétellel való visszaélés, vagy a becsület és a jó hírnév megsértése mikor minősül egyben a magánélet tiszteletben tartásához való jog megsértésének is. Ez utóbbi fogalmi körbe tartozás megállapításának szigorítása jelentheti a véleménynyilvánítás szabadságának viszonylag tágabb értelmezését és judikatúra által kialakított elvekhez történő közelítés egyik eszközét.*

- 9) *A magánélethez való jog oltalma szempontjából nem hagyhatóak figyelmen kívül az egyes technológia, módszertani novumok sem, tekintettel arra is, hogy a jogosultság elismerése iránti igényt, éppen egy ilyen, a maga korában fejlett eszköz hívta életre. 1890 óta nyilvánvalóan nagyon változott a társadalmi és technológia környezet, napjainkban gyakorlatilag eljutottunk a Metaverzum fenyegető és utópisztikus képéhez, amely számos újító és tagadhatatlan pozitív hatása mellett, szintén nagymértékű veszélyt rejt a magánszférára vonatkozóan. Szintén e körben említhetőek például a biometrikus azonosítás, a személyre szabott orvoslás, a pilóta nélküli légi járművek, vagy éppen a mesterséges intelligencia területei. Ezen kérdéskörök további kutatási irányként is felfoghatóak, az azonban bizonyos, hogy nem érthetünk egyet Mark Zuckerberg nézetével, amely szerint a magánszféra megszűnt társadalmi norma lenni, álláspontunk szerint, a magánélethez való jog a jogrendszer kiemelt értékét jelenti, amelynek oltalmát napjaink digitalizált valóságában is biztosítani szükséges, annak ellenére, hogy a technológia sokszor követhetetlen ütemet diktál.*

Mindezek alapján, a magánélethez való jog – a disszertációnk címében feltett kérdést megválaszolva – semmiképpen sem tekinthető illúzióknak. Generálisan, jogágakon átíelve, a jog szövetébe beépülve, valódi *páncélzat*ként védi az emberi lét érzékeny területét, a jogalanyok lelkének titkos lényegét. Ez a *oltalom* azonban nem egységes. A komplex jogi szabályozás normái, az esetjog által kimunkált elvek egyaránt annak részét képezik, szelvényjogai pedig színes mozaikként alkotnak kerek egészet. Ahol pedig ezek a mozaikdarabok hiányosnak tűnnek, vagy nem illeszkednek megfelelően, a keletkezett hézagokat kitölti a generális szabályozás, ezzel megerősítve és szolgálva a magánélethez való jog *páncélzatát*.



## V. Az értekezés témájához kapcsolódó saját közlemények

- 1) HALÁSZ Csenge: A közszereplők személyiségi jogai a hazai esetjog és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata tükrében, In: III. Fiatalok EUrópában Konferencia. Sopianae Kulturális Egyesület, Pécs, Magyarország : Sopianae Kulturális Egyesület (2017) pp. 144-155.
- 2) HALÁSZ Csenge: Privacy on the internet - Dream and reality? In: Kékesi, Tamás (szerk.) Multiscience XXXII. MicroCAD International Multidisciplinary Scientific Conference, Miskolc-Egyetemváros, Magyarország : Miskolci Egyetem (2018) p. 10.26649/musci.2018,050 3 p.
- 3) HALÁSZ Csenge: A közösségi médiában megvalósuló személyiségi jogsértések a hazai bírói gyakorlat tükrében, In: Szabó, Miklós (szerk.) Doktoranduszok fóruma : Miskolc, 2017. november 16. : Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa, Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetem Tudományos és Nemzetközi Rektorhelyettesi Titkárság (2018) 165 p. pp. 36-41., 5 p.
- 4) HALÁSZ Csenge: A magánélethez való jog aktuális kérdései, In: P Szabó, Béla; Zaccaria, Márton Leó; Árva, Zsuzsanna (szerk.) Profectus in litteris IX. : Előadások a 14. debreceni állam- és jogtudományi doktorandusz-konferencián, Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Lícium-Art Könyvkiadó (2018) 325 p. pp. 67-77.
- 5) HALÁSZ Csenge: The Right to Privacy in Hungary, STUDIA IURISPRUDENTIAE DOCTORANDORUM MISKOLCIENSIIUM-MISKOLCI DOKTORANDUSZOK JOGTUDOMÁNYI TANULMÁNYAI 1 pp. 63-75.
- 6) HALÁSZ Csenge: The ideological and regulatory questions of the right to privacy, with particular regard to the situation of public figures, In: Barzó, Tímea; Csák, Csilla; Dmitro, Bielov; Yaroslav, Lazur; Sibilla, Buletsa (szerk.) Modern Researches : Progress of the legislation of Ukraine and experience of th European Union - Part 1-2., Miskolc, Magyarország, Riga, Lettország : Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Izdevniecība "Baltija Publishing" (2020) 1,162 p. pp. 24-38.
- 7) HALÁSZ Csenge: Innovatív megoldások a személyiségi jogi védelemben, kiemelten a magánélethez való jog oltalmára, In: Certicky, Márió (szerk.) Innovatív magánjogi megoldások a társadalmi-gazdasági haladás szolgálatában : Tanulmánykötet, Szeged, Magyarország : Magánjogot Oktatók Egyesülete (2020) 166 p. pp. 124-129.

- 8) HALÁSZ Csenge: Ujjlenyomatban a privátszféra? A biometrikus azonosítás és a magánélethez való jog metszéspontjai, PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCINENSIS SECTIO JURIDICA ET POLITICA 2019 : 2 pp. 303-318.
- 9) HALÁSZ Csenge: Privacy az új szabályozás tükrében, avagy a magánélethez való jog pillanatnyi állapota, In: Szabó, Miklós (szerk.) Doktoranduszok fóruma : Miskolc, 2018. november 22. : Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa, Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetem (2019) pp. 41-45.
- 10) HALÁSZ Csenge: A magánélethez való jog, mint a művészeti szabadság határa, avagy "lehet-e alkotni minden korláttól menten, teljes szabadsággal?" In: Prof., Dr. Szabó Miklós (szerk.) Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium (Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai) Tomus 18., Miskolc, Magyarország : Bíbor Kiadó (2019) pp. 21-35.
- 11) HALÁSZ Csenge: Civil Law Assessment of Human Personality, In: Kékesi, Tamás (szerk.) MultiScience - XXXIII. microCAD International Multidisciplinary Scientific Conference, Miskolc-Egyetemváros, Magyarország : Miskolci Egyetem (ME) (2019) pp. 1-8.
- 12) HALÁSZ Csenge: Személyiségi jogok a közösségi médiában-új kihívások a bírói gyakorlat tükrében, PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCINENSIS SECTIO JURIDICA ET POLITICA 2020 : 1 pp. 341-358
- 13) BARZÓ Tímea – HALÁSZ Csenge: Elmosódott magánélet? A privátszféra érvényesülése és határai az online közösségi térben, MISKOLCI JOGI SZEMLE: A MISKOLCI EGYETEM ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KARÁNAK FOLYÓIRATA 15 : 1 pp. 33-48.
- 14) SÁPI Edit – HALÁSZ Csenge: Mephisto hamarosan ötvenéves. Az alkotás és a véleménynyilvánítás szabadságának szerzői és személyiségi jogi ütközéspontjai, IN MEDIAS RES: FOLYÓIRAT A SAJTÓSZABADSÁGRÓL ÉS A MÉDIASZABÁLYOZÁSRÓL 10 : 1 pp. 128-141.
- 15) HALÁSZ Csenge – CERTICKY Mária: Hová tűntél, önrendelkezés!?: Gondolatok a képmás mint személyes adat szerződésen alapuló kezeléséről, Jogtudományi Közlöny 76 : 2 pp. 67-77.

- 16) HALÁSZ Csenge: Alapjogok a közösségi médiában, avagy a véleménynyilvánítási szabadság és a tovatűnő magánélet nyomában, KÖZIGAZGATÁS TUDOMÁNY (2021), <https://www.kozigazgatastudomany.hu/index.php/kozigtud/article/view/20/20>
- 17) HALÁSZ Csenge: Verantwortung von unternehmen bei verletzung der privatsphäre –verantwortung von und in netzwerken EUROPEAN INTEGRATION STUDIES 17 : 1 pp. 180-190.
- 18) CZÉKMANN Zsolt – HALÁSZ Csenge – RITÓ Evelin: Hollandia, In: Barzó, Tímea; Czékmann, Zsolt; Csák, Csilla (szerk.) "Gondolatok köztere" A közösségi média személyiségvédelemmel összefüggő kihívásai és szabályozása az egyes államokban, Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetemi Kiadó (2021) pp. 470-498.
- 19) CZÉKMANN Zsolt – HALÁSZ Csenge – RITÓ Evelin: Dánia, In: Barzó, Tímea; Czékmann, Zsolt; Csák, Csilla (szerk.) "Gondolatok köztere" A közösségi média személyiségvédelemmel összefüggő kihívásai és szabályozása az egyes államokban Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetemi Kiadó (2021) pp. 499-517.
- 20) CZÉKMANN Zsolt – HALÁSZ Csenge – RITÓ Evelin: Belgium, In: Barzó, Tímea; Czékmann, Zsolt; Csák, Csilla (szerk.) "Gondolatok köztere" A közösségi média személyiségvédelemmel összefüggő kihívásai és szabályozása az egyes államokban, Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetemi Kiadó (2021) pp. 518-539.
- 21) BARZÓ Tímea – HALÁSZ Csenge: Kína, In: Barzó, Tímea; Czékmann, Zsolt; Csák, Csilla (szerk.) "Gondolatok köztere" A közösségi média személyiségvédelemmel összefüggő kihívásai és szabályozása az egyes államokban, Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetemi Kiadó (2021) pp. 675-687.
- 22) BARZÓ Tímea – HALÁSZ Csenge: Japán, In: Barzó, Tímea; Czékmann, Zsolt; Csák, Csilla (szerk.) "Gondolatok köztere" A közösségi média személyiségvédelemmel összefüggő kihívásai és szabályozása az egyes államokban, Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetemi Kiadó (2021) pp. 688-698.
- 23) BARZÓ Tímea – HALÁSZ Csenge: Dél-Korea, In: Barzó, Tímea; Czékmann, Zsolt; Csák, Csilla (szerk.) "Gondolatok köztere" A közösségi média személyiségvédelemmel összefüggő kihívásai és szabályozása az egyes államokban, Miskolc, Magyarország : Miskolci Egyetemi Kiadó (2021) pp. 699-710.